

Zasvätený život a jeho formy

Dôvodom povolania je vždy poslanie. Je dôležité neprehliadnuť tento základný rozmer povolania. Rozmer, ktorý robí zo všetkých povolaných charizmu, dar pre ľudstvo. Zasvätený život podľa koncilu napomáha k výdatnejšej svätosti Cirkvi a patrí neodmysliteľne k jej životu.

Slovo zasvätenie poukazuje na úkon, ktorý zjednocuje s Bohom tak, že osoba alebo vec je oddelená od sveta a je určená pre Boha. Všetci pokrstení sú osobitným spôsobom zasvätení. To znamená, že krstom odpovedali na Božie povolanie, zomreli hriechu a celkom sa darovali Bohu pre poslanie, ktoré je súčasťou poslania Ježiša Krista. Nie je správne vnímať Cirkev ako také spoločenstvo, ktoré sa vnútorne delí na zasvätených a nezasvätených.

Charismatické bohatstvo Kristovho tela je vďaka činnosti Ducha Svätého veľmi veľké a rozličné. Všetci ľudia v Cirkvi by mali rozoznať svoju vlastnú *charizmu*, aby ju mohli ponúknuť v službe Božiemu ľudu. V rámci tohto charismatického bohatstva Cirkvi rozlišujeme viaceré špecifické povolania: povolanie laikov, služba posvätného stavu, rehoľné povolania....

Pod pojmom *zasvätený život* rozumieme stálu formu života, ktorou veriaci cez sľuby chudoby, čistoty a poslušnosti prehľbujú svoje krstné zasvätenie.

Toto radikálne zasvätenie sa Bohu, *milovanému nad všetky veci* je jasným ohlasovaním toho, že všetko sa má podriaďiť Bohu. To priamo súvisí s túžbou človeka vlastniť, milovať a vládnuť.

A tak zasvätení svojou *chudobou* ohlasujú, že Boh stojí nad všetkým a že veci nemajú absolútnu hodnotu. Zároveň odsudzujú službu peniazom a majetkové rozdiely medzi ľuďmi.

Svojou *čistotou* poukazujú na nekonečnú lásku Boha, ktorý oslobodzuje človeka pre radikálne sebadarovanie sa pre nebeské kráľovstvo. Podľa evanjelia: "*Nie všetci pochopia toto slovo, iba tí, ktorým je to dané. Lebo sú ľudia neschopní manželstva, pretože sa takí narodili zo života matky, iných takými urobili ľudia a iní sa takými urobili sami pre nebeské kráľovstvo. Kto to môže pochopiť, nech pochopí.*" (Mt19, 11-12)

Svojou *poslušnosťou* svedčia o tom, že Božia vôľa je jediným, čo je hodné nasledovať. Odsudzujú rôzne projekty ľudských dejín, ktoré nemajú na pamäti dôstojnosť Božích detí.

Týmto sa život, podľa sľubov chudoby, čistoty a poslušnosti, stáva znakom absolútna Boha a jeho plánov a znakom cirkvi, ktorá žije v spoločenstve s Bohom a s ľuďmi. Podľa dokumentu *Vita Consecrata* je Kristus ten, kto zachováva evanjeliové rady chudoby, čistoty a poslušnosti najdokonalejším spôsobom, preto je vzorom pre všetkých, ktorí ho chcú radikálne nasledovať. Sila zasvätenia pozýva tých, čo si zvolili tento spôsob života, aby prežívali prikázanie milovať v štedrom darovaní sa všetkým ľuďom.

Kým človek dozrie pre definitívnu voľbu zasväteného života, je nevyhnutné aby prešiel dlhú cestu rozpoznávania svojho povolania. Pri rehoľných inštitútoch spravidla platí že po nadviazaní kontaktu a prejavení záujmu vstúpiť do inštitútu, nasleduje *kandidatúra*, ktorá umožňuje prvé zblíženie sa so životom a poslaním rehoľnej komunity. Ďalej nasleduje očakávanie vstupu, čiže postulát. Noviciát je najdôležitejšie obdobie pre rehoľnú formáciu. Trvá najmenej jeden rok. Novic alebo novicka sa učí žiť podľa pravidiel inštitútu a má podmienky, aby mohli viesť intenzívny život s Bohom a mať skúsenosť života v komunite. Obdobie dočasného záväzku je na určitú dobu (3-9 rokov) a je to už život podľa sľubov. Náplňou tohto obdobia je buď ďalšie štúdium, alebo konkrétna práca, cieľom je overovanie si, či je to ten správny spôsob života, do ktorého Pán volá danú osobu. Definitívna voľba je uskutočnená cez zloženie večných sľubov.

Formy zasväteného života:

1. Pustovnícky život. Pustovníci zasväcujú svoj život na Božiu chválu a na spásu sveta prísnejším odlúčením od sveta, tichom samoty, ustavičnou modlitbou a pokáním.
2. Zasvätené panny a vdovy sa prostredníctvom biskupa slávnostným obradom zasvätia Bohu. Vedú život modlitby, pokánia, služby blížnym a apoštolskej práci vo svojej diecéze. Zasvätené panny sa môžu združovať, aby vernejšie zachovávali svoje predsavzatia.
3. Rehoľný život sa líši od iných foriem zasväteného života najmä verejnými sľubmi evanjeliových rád a spoločným (komunitným) životom.
4. Špecifickou formou zasväteného života je život v sekulárnych inštitútoch, kde veriaci prežívajú svoje zasvätenie sa Bohu vo svete. (nosia občiansky odev, udržiavajú vzájomné spoločenstvo, ktoré je vlastné ich spôsobu života vo svete) Usilujú sa o premenu sveta zvnútra – silou blahoslavenstiev. Zúčastňujú sa života vo všetkých štruktúrach spoločnosti- politika, kultúra, hospodárstvo.
5. Spoločnosti apoštolského života – majú vlastný štýl ako realizovať určitý apoštolský a misijný cieľ. V niektorých sa zaväzujú oficiálnymi sľubmi (inde majú prísľuby alebo sľuby na jeden rok). Ich charakter sa odlišuje od rehoľných a sekulárnych inštitútov.

Historický pohľad

Zasvätený život má pôvod v evanjeliách. „*Kto chce ísť za mnou nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nech ma nasleduje. Lebo kto by chcel život zachrániť, stratí ho, ale kto stratí svoj život pre mňa, nájde ho*“ (Mt 16,24-26).

Už slovami apoštola Pavla je dosvedčená najstaršia forma zasväteného života v kresťanstve: „*No toto hovorím ako dovolenie, nie ako príkaz. Chcel by som, aby boli všetci ľudia tak, ako som ja; lenže každý má svoj vlastný dar od Boha: jeden tak; druhý inak. Slobodným a vdovám hovorím: Dobre je pre nich, ak zostanú tak, ako ja.*“ (1Kor 7, 6-8) Okolo roku 155 píše sv. Justín vo svojom veľkom diele Apológia o dôležitosti zasvätenia mužov a žien na dosiahnutie nebeského kráľovstva.

Myšlienka zrieknuť sa sveta a venovať sa Božej službe, bola u prvých kresťanov veľmi silná. Neskôršie pri rozšírení Cirkvi ochabla, ale úplne nevymizla – duch mučeníctva sa tu premenil na ducha úplnej oddanosti Bohu.¹⁸ Počas Déciovho prenasledovania kresťanov v roku 250 mnohí z egyptských kresťanov sa uchýlili na púšť, a keď pominula doba mučeníkov, niektorí tu zostali, aby viedli život radikálnej lásky ku Kristovi. Tak vznikol

pustovnícky život. K prvým pustovníkom patria svätý Pavol z Théb a svätý Anton pustovník. Život spoločný alebo kláštorný uviedol medzi mníchmi svätý Pachómius. On spísal domáce pravidlá (v koptskom jazyku) – prvú kláštornú regulu. Určil tu napríklad modlitby, oblek a zamestnanie členov. Hlavnou myšlienkou pravidiel bolo uchrániť jednotlivca pred hriechom a poskytnúť hojnejšie príležitosti k cvičeniu sa v čnosti – láske k blížnemu. Ideálom spoločného života v komunitách bola jednota a láska v prvokresťanských obciach. Kláštorný život našiel ozvenu aj u žien. V čase smrti svätého Pachómia mala kongregácia 9 mužských a 2 ženské kláštory s 9 000 členmi.

Z Egypta sa šíril mníšsky život cez Palestínu na východ, kde sa o jeho rozkvet pričínal hlavne svätý Bazil. Kým hlavným znakom východného mníšstva bol „útek zo sveta“, západne mníšstvo je charakteristické skôr „hľadaním a získavaním sveta“.

Za jednotnú organizáciu a reformáciu mníšstva na západe si získal najväčšie zásluhy svätý Benedikt. Benediktínsky rád má neoceniteľné zásluhy pre svoj vplyv na európsku kultúru už od jej počiatkov.

Vo vrcholnom stredoveku sa rehoľníctvo rozvíjalo tak, ako žiadna iná cirkevná ustanovizeň. Do tohto obdobia spadá najmä vznik a pôsobenie augustinánov – reformného hnutia vo svetskom klére, rytierskych rádov, ktoré bránili záujmy Svätej zeme a ošetrovali pútnikov a žobravých rádov, ktoré vstúpili Cirkvi opäť lásku k chudobe a urobili jej poslanie dôveryhodnejším.

V 16. až 17. storočí boli založené nové rehole a náboženské spoločenstvá s aktívnym životom apoštolátu a charity, ako napríklad: Spoločnosť Ježišova, alebo Misijná spoločnosť-lazaristi. V ďalšom období vznikalo veľké množstvo rozličných reholí a kongregácií od najprísnejších (trapisti), cez misionársko – výchovné (školskí bratia, redemptoristi, pallotíni...) V polovici 19. storočia počet kláštorov opäť rástol. V tomto období vznikajú saleziáni. V 20. storočí sa objavujú aj úplne nové formy zasväteného života. Bol napríklad založený prvý sekulárny inštitút Opus Dei.

Rehoľný život plnil v dejinách dvojakú úlohu:

- 1. napomínať*
- 2. obnovovať*

Mníšsky život priamo alebo nepriamo napomínal. Práve vtedy, keď sa Cirkev príliš prispôbovala tomuto svetu – v dobe po Milánskom edikte, bol návratom k pravdivosti a radikálnosti evanjelia. Mníšske komunity chceli žiť naplno ideály bratskej komunity prvých kresťanov a ich nadšenie dať svoj život pre Krista. Zotrvávať na modlitbách a mať jedno

srdce a jednu dušu. Apoštolát mal byť predovšetkým vyžarovaním živých príkladov, že Božie kráľovstvo nie je z tohto sveta.

Úlohou žobravých rádov v dobe, keď bohatstvo Cirkvi stále viac prekážalo v plnení jej poslania, bolo obnoviť ideál chudoby v Cirkvi. Chudoba bola považovaná za spôsob ako sa dať k úplnej dispozícii pre službu Cirkvi. Je cestou ako priviesť človeka k pravej slobode. Kázanie a apoštolská činnosť boli základnými prvkami žobravých rádov.

Apoštolské inštitúty v dobe, keď sa Cirkev uzatvárala pred modernizmom a humanizmom, priniesli mnoho odvážnych iniciatív ako sa venovať chudobným, chorým i ľuďom na pokraji spoločnosti.

Zmena v chápaní rehoľného života nastala učením II. Vatikánskeho koncilu. Spôsobilá to najmä ekleziológia, tak ako ju definovali konciloví otcovia.

Pred II. Vatikánskym koncilom boli prítomné dve teologické tendencie:

Prvá tendencia – teológovia videli v zasvätenom živote typ ideálneho kresťanského života, dokonalého života.

Druhá tendencia – iní už videli v tomto živote jednu z foriem svätosti.

Prechod od prvej mentality k druhej nebol ľahký. Konciloví otcovia podali základnú odpoveď na otázku, aké miesto majú Bohu zasvätené osoby v živote Cirkvi. Obrazne povedané, konštitúcia Lumen Gentium ich skladá z piedestálu a kladie medzi Boží ľud, ktorý je Bohu zasvätený, kráčajúci k svätosti rôznymi cestami a žijúci bohatstvo chariziem Ducha Svätého. Medzi týmito charizmami má svoje nezastupiteľné miesto charizma sv. Benedikta z Nursie, sv. Františka Assiského, sv. Dominika de Guzmanu, sv. Don Bosca, bl. Matky Terezy a mnohých ďalších. Ich charizmy sú stále živé v mnohých spoločenstvách a sú darom aj pre dnešný svet a Cirkev.

Podnety pre aktívnu prácu na ďalších hodinách:

- spracovanie dostupných informácií o konkrétnom inštitúte zasväteného života alebo spoločnosti apoštolského života z najbližšieho okolia
- beseda s Bohu zasvätenou osobou podľa záujmu
- predstavenie konkrétneho zakladateľa rehoľného spoločenstva tvorivým spôsobom

